

99

museum 't nieuwhuys
25 JAAR
hoegaarden
1965 - 1990

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

UITGIFTE KANTOOR
1140 BRUSSEL 14

Handwritten signature or initials.

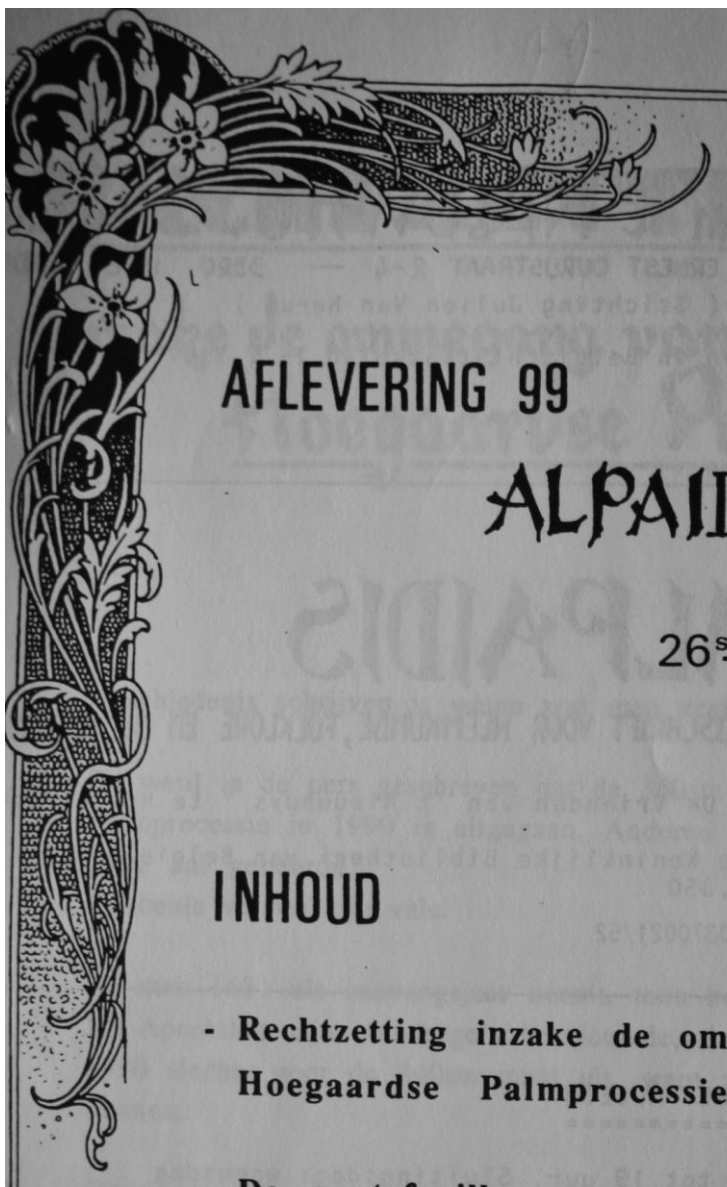
DHR. A. GUILLUY
NERM 35
3320 HOEGAARDEN

driemaandelijks

2^e trimester 1990

ALPAIDIS

VERANTW. UITGEVER
HUBERT VAN NERUM
MAQUISSTR. 44 1140 BRUSSEL

AFLEVERING 99

ALPAIDIS

26ste jaargang 1990

INHOUD

- **Rechtzetting inzake de ommevang van de Hoegaardse Palmprocessie**
- **De portefeuille van een gesneuvelde**
- **Het Hoegaards Gemeentelijk Bestuur onder Hollands Bewind (slot)**

RECHTZETTING

inzake de ommegang van de Hoegaardse Palmprocessie

Geschiedenis schrijven is weten wat men zegt.

Zo werd in de pers geschreven dat de 360ste ommegang van de Palmprocessie in 1990 is uitgegaan. Anderen beweren dat zulks pas in 1991 zal gebeuren.

De beide versies zijn vals.

Zo men 1631 als aanvangsjaar neemt, toen het genootschap der XII Apostelen zijn standregels hernieuwde, dan ging de Palmprocessie in 1990 slechts voor de 340ste maal uit, want zij bleef inderdaad 19 jaar binnen.

Deze jaren zijn:

- 1778-1779-1780 : toen overal ten lande het verbod tot uitgang was uitgevaardigd (zie Alpaidis nr. 42 blz.25)
- van 1795 tot 1805 : 10 jaren lang onderbreking van alle openbare activiteiten wegens het Schrikbewind (zie Alpaidis nr. 43 blz.13)
- van 1917 tot 1918 : geen uitgang wegens beslissing van hun Mombaarvader (zie Alpaidis nr. 44 blz.16)
- 1941-1942-1943-1944 : schorsing van de ommegang ingevolge de oorlog (zie Alpaidis nr. 45 blz.16)

BESLUIT: 1631 + 19 + 340 = 1990.

DE PORTEFEUILLE VAN EEN GESNEUVELDE

Gepubliceerd met toelating van het historisch tijdschrift "MEMO"

De nacht van 5 op 6 augustus 1914

Nadat de Duitsers op 4 augustus ons land waren binnengevallen, verschijnen de volgende dag zes Brigades en drie Cavalerie Divisies, onder bevel van Otto von Emmich, voor de forten van Luik en moeten de baan openen voor het aanrukkende 1e en 2e Leger.

Om hieraan het hoofd te bieden beschikt Lt. Gen. Leman, bevelhebber van de 3e Div. over vier gemengde Brigades en twaalf forten, waarin vier infanterie-regimenten liggen verdeeld.

Hij heeft bovendien van de 4e Div., de 15e gemengde Brigade ter versterking gekregen. Deze Brigade bestaat uit het 1e en 4e Jagers te Voet.

Rond 22 uur, onder een hevig onweder, breekt de eerste veldslag uit. In de vlakte tussen de Ourthe en Boncelles, stoten de 38e en 43e Duitse Bataljons op twee in hinderlaag liggende Belgische Bataljons. Dadelijk stuurt Gen. Leman de in reserve gehouden 15e gemengde Brigade ter versterking naar deze sektor. Tot deze troepen behoorde Majoor Leopold Bernard, die het bevel voerde over het 1e Bon. van de 1e Jagers te Voet. Het is uit diens oorlogsdagboek dat wij met toelating van "Memo" onze inlichtingen putten.

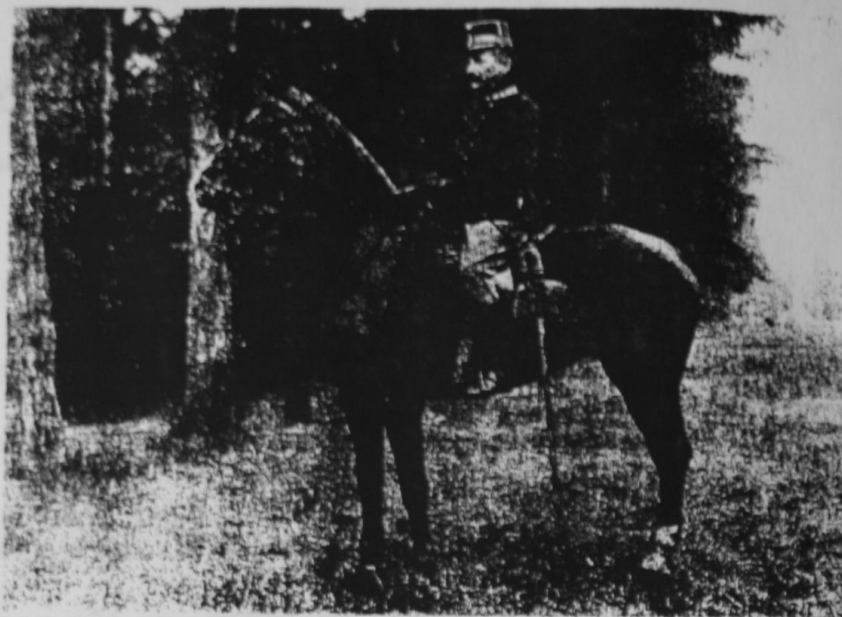
Om 23 uur 15 krijgen het 1e en 2e Bon. van het 1e Jagers de opdracht, zich naar Sart Tilman te begeven,wijl het 3e Bon. van dit Regiment en de Mitrailleur-Compagnie in reserve bleven.

Het 4e Jagers wordt rechts van het 1e Jagers ingezet.

Kort na middernacht worden de stellingen bezet. Het onweder vermindert en weldra vallen de Duitsers aan. Het regent shrapnels, maar de Belgen weerstaan en slaan drie opeenvolgende aanvallen af.

Bij het kriecken van de dag komt het 3e Bon. van het 1e Jagers opdagen,wijl de artillerie van de 15e Brigade en de Mi-Compagnie prachtig werk verrichten. In de ganse sektor worden de Duitsers achteruit gedreven in de richting van Sprimont. En ook de 4e Jagers trekken vooruit. Dan komt het 12e Linie Regiment ter versterking aan en weldra is de vlakte tussen Ourthe en Boncelles stevig in handen der Belgische troepen.

Het 1e Jagers lijdt zware verliezen, 105 doden, maar ook in de rangen van de 38e en 43e Duitse Brigades zijn de verliezen hoog, te zien aan de vele lijken die op het slagveld liggen.

Majoor Leopold Bernard in 1912

Hauptmann von Aleman in 1914. Zijn onderscheidingen bekam hij tijdens de oorlog in China 1900

Frau von Aleman en haar drie kinderen (1912)

Majoor Leopold Bernard aan het hoofd van zijn Jagersbataljon, vangt de laatste zucht van een stervende Duitse Infanterie Officier op. Het is Hauptmann Martin von Aleman, die dodelijk gekwetst naast zijn ongedeerd paard, ten gronde ligt.

Majoor Bernard roept de Bataljongeneesheer en de Aalmoezenier er bij, terwijl de Duitse Officier hem zijn portefeuille toereikt, met de smeebede hem aan zijn familie te laten geworden. De Majoor belooft aan de stervende het nodige te doen en rukt verder vooruit, de Duitse officier in handen van de dokter achterlatend.

Als oorlogsbuit neemt de Majoor de sabel en het pistool van Hauptmann von Aleman mede alsook zijn paard, een prachtige Pommerse halfbloed van 7 à 8 jaar oud.

Op 6 augustus om 11 uur 30, na hevige gevechten die 10 uren duren, kwam plots een onbegrijpelijk bevel voor de aftocht, ofschoon de Duitsers achteruit gedreven waren.

Gezien de kritische toestand in andere sectoren, had Gen. Lemon tot de aftocht bevolen, wyl alleen de forten tot het einde dienden stand te houden.

De Belgische troepen trokken zich achter de Maas terug in de richting van de forten Lantin en Loncin. De 1e Jagers voerden een 40-tal lichtgekwetste Duitse krijgsgevangenen met zich mee.

De 3e Divisie kreeg bevel zich verder westwaarts te begeven, om zich achter de 2e verdedigingslijn aan de Gete te gaan opstellen.

Majoor Bernard, na de slag van Luik tot Lt. Kolonel bevorderd, kreeg nu het bevel over het 1e Regiment Jagers te Voet en komt op 8 augustus te Hoegaarden aan. Zij logeren in het Klooster, waar de Lt. Kolonel het bezoek van zijn oudste zoon ontving. Aan deze gaf hij de portefeuille over, met de overeenkomst om deze bij de eerst mogelijke gelegenheid naar de familie van Hauptmann von Aleman te sturen.

Op 12 augustus trokken de Jagers achteruit in de richting van Leuven.

De portefeuille bevatte een pakje marken, evenals een foto van zijn vrouw en kinderen. Deze foto van een zeer gedistingeerde vrouw, die haar man had verloren, had een diepe en onvergetelijke indruk gemaakt op de 14-jarige zoon van Kolonel Bernard.

Via de Griekse Consul te Brussel kwam de portefeuille na de bezetting van de hoofdstad, bi de Duitse overheid terecht die aan Mevrouw Bernard een dankbrief zond met de volledige inventaris van de portefeuille.

De bezettende overheid liet de portefeuille aan Frau von Aleman worden, zonder verdere uitleg, zodat de weduwe dacht dat de portefeuille op het slagveld was gevonden, zonder de juiste toedracht te kennen.

Na vier jaar oorlog keerde Kolonel Bernard terug naar huis en overleed als Generaal in 1928.

Zijn jongere zoon Henri hield de sabel en het pistool van Hauptmann von Aleman bij, als een aandenken aan de slag van Luik, waar zijn vader zich had onderscheiden.

Henri Bernard, later professor aan de Koninklijke Militaire School, was tijdens de twee wereldoorlog Adjunct-chef van de geheime inlichtingsdienst Luc. Einde december 1941 stond hij op het punt aangehouden te worden en vluchtte naar Engeland.

Enkele dagen later werd in zijn woonst te Brussel, door de Duitse politiediensten een huiszoeking gedaan. Zij namen de Duitse sabel mede. Het pistool had hij tijdig in een geheime bergplaats van het Belgisch legioen verborgen.

Einde 1979 vond Prof. Henri Bernard in de "Gotha" de naam van een zekere Kolonel Philippe Axel von Aleman, wonende te Augsburg.

Zonder zekerheid stuurde hij hem een brief met het relaas van de portefeuille tijdens de nacht van 5 op 6 augustus 1914.

Op 27 januari 1980 kreeg hij als antwoord, dat Hauptmann Martin von Aleman wel degelijk zijn vader was en dodelijk gekwetst werd te Luik, maar zijn kwetsuren had kunnen overleven, dank zij de snelle tussenkomst van de Belgische Bataljonsgeneesheer en pas in 1958 was overleden in de ouderdom van 83 jaar.

De zoon von Aleman zond aan Henri Bernard een foto van zijn moeder met de drie kinderen, daterend van 1912 en waarop Bernard onmiddellijk de gedistingeerde Frau von Aleman herkende. Deze was in 1969 gestorven in de ouderdom van 89 jaar. De drie kinderen op de foto waren, een zoon die jong was overleden, een dochter en een jongere zoon Hans Heine genaamd, die later Majoor werd in het Duitse leger.

Na het herstel van Hauptmann von Aleman had hij aan zijn vrouw nog drie andere kinderen geschonken, waarvan het oudste in 1916 geboren werd en de naam van Philippe Axel kreeg.

Het is deze laatste die met Prof. Bernard in briefwisseling was getreden en als Kolonel in het Duitse Leger had gediend.

De familie von Aleman was verwant met Generaal Henning von Treschow, één van de hevigste vijanden van het nazisme en slachtoffer van de aanslag op Hitler.

Op 15 juli 1981 kwamen de gebroeders Kolonel Philippe Axel en Majoor Hans Heine von Aleman met hun dames op bezoek naar Brussel bij Prof. Henri Bernard, zoon van Generaal Leopold Bernard.

Alzo werden de zonen van twee vijanden, die in de nacht van 5 op 6 augustus 1914 tegenover elkaar stonden, 67 jaar later ware vrienden, dank zij een portefeuille, die te Hoegaarden in veilige handen werd gegeven.

1815 -
1830

het
HOEGAARDS
GEMEENTELIJK
BESTUUR onder
HOLLANDS
BEWIND

De Verkiezingen van 1829

Katholieken en liberalen stelden beiden hun lijsten op en voerden in het kader van de algemene ophitsing tegen Oranje, een vinnige verkiezingsstrijd. De misnoegdheid ingevolge de begane fouten door Willem I ten opzichte der Belgen, had als gevolg dat verschillende gematigde Conservatieven naar het liberalisme overgingen.

Dat speelde te Hoegaarden in de kaart van Dumont, die nu zeker was, zijn rivaal voor goed te kunnen verslaan en de meerderheid te behalen. Onder de slogans "Weg met Oranje - de Vijgen ter dood - Vivat de Patriotten en Dumont aan de macht", liepen zijn mannen het dorp en de gehuchten af met enkele muzikanten en de verboden Brabantse vlag op kop, veel pinten betalend op kosten van Dumont.

De grote bijval die hij genoot, deed de katholieken nadenken. Zij stonden zonder verweer met de rug tegen de muur. De Zangré voelde zich reeds verslagen. Het waren alsdan de leden van de Raad der Geslachten, die tot een zeer bedenkelijk maneuver besloten.

Pastoor Jacobus Sweerts riep zijn gelovige zielen op en dreigde hen te excommuniceren, zo zij voor Dumont durfden stemmen, die een schandalig leven leidde en in "concubinage" leefde.

Laat ons eerst deze "concubinage" nader verklaren.

Jean Bapt. Dumont had in 1823 op 54-jarige leeftijd, een onwettige dochter verwekt met de 23-jarige Madeleine Ruttens, die bij hem als dienstmeid stond ingeschreven, maar in werkelijkheid zijn bijzit was en andermaal in 1829 zwanger liep van een zoon, die in november moest geboren worden en de grootvader zou worden van Paul Bail.

Dumont had laten rondbazuinen dat de natuurlijke vader onbekend was. Maar Pastoor Sweerts had in de biechtstoel de waarheid vernomen en zou nu uit de biecht spreken, om de zaak van de katholieken te dienen, wat hij als plicht beschouwde.

Toen dit aan de oren kwam van Dumont, beseftte hij maar al te goed de netelige positie waarin hij was terecht gekomen. Dadelijk liep hij naar de pastoor met het verzoek hem in het huwelijk te verbinden met de moeder van zijn kind.

Zulks geschiedde op 9 september 1829, maar het was te laat, het verbod van menheer pastoor was bij de mensen, op het laatste ogenblik, ingeslagen als een bom.

De verkiezingen brachten weinig verandering. De Geslachten hadden weer hun slag thuis gehaald.

Burgemeester De Zangré behield zijn sjerp, wyl Groetaers en Finoulst assessor (schepen) bleven.

De andere verkozen raadsleden waren:

Adams, Dumont, Vandiest, Coenegras, Vandermolen en de nieuw verkozenen Henri Joseph Paillet, Falla, Decoster, Cluts en Geerts.

Dus 9 katholieken en 4 liberalen.

Zij zetelden vanaf 15 januari 1830 en spraken allen de gebruikelijke onderstaande eed uit:

"Ik zweer trouw en gehoorzaamheid aan de Koning (Willem I van Oranje).

Ik zweer dat ik het ambt van lid van de gemeenteraad waar toe ik geroepen ben, met ijver en getrouwheid zal vervullen, overeenkomstig de grondwet (der Nederlanden), de algemeene landwetten en het geene mij bij het reglement van het bestuur is voorgeschreven.

Dat ik de vergadering getrouwelijk zal bijwonen en voorts alles wat in mijn vermogen is tot het welzijn van de gemeente zal aanwenden. Alsmede dat ik niets uit mijne ambt zal verklappen en van niemand eenige beloften of geschenken aannemen.

Zo helpe mij God Almagtig."

Die dag werd door Dewaelheyns in 't Nieuwhuys een banket gegeven, om de overwinning van de katholieken te vieren.

Na de eedaflegging hadden Dumont, Adams en Vandermolen de Meyery verlaten.

Aan de gevel van het gemeentehuis, hing zoals voorgeschreven, de vlag van Oranje uit, maar die nacht werd zij door onbekenden afgerukt en aan flarden gescheurd, terug gevonden, in een doos vol "stront" voor de poort van de burgemeester, namelijk het Arendsnest.

Enkele katholieken om zich te wreken, gingen alsdan het oud Kapittelhuys (woont van Dumont), met uitwerpsels van dieren besmeuren.

Van deze daad werden Jean Bapt. Van Nerum en Pierre Evrard verdacht, maar er waren geen bewijzen.

Toen zwoer Dumont wraak!!!

De Burgerwacht

Ingevolge een wet van 1827, werd dan eindelijk in 1830 te Hoegaarden een "Garde Civique" (Burgerwacht) opgericht, waarvan De Zangré persoonlijk het bevel nam en Paillet tot zijn adjunct liet benoemen.

Als lokaal kozen zij "'t Cleyn Paradys" vergaderplaats der katholieken.

Dit alles geschiedde ondanks het heftig verzet van de oppositie, die van een "prioritisme scandaleux" gewaagde.

De burgemeester stoorde zich weinig aan deze uitlatingen en dreef kalm en zeker zijn wil door.

De meeste manschappen die zich in 't begin vrijwillig voor deze wacht meldden, kwamen grotendeels uit de rangen van de katholieken, maar ook enkele anderen traden toe tot de "Garde du Mayeur" zoals zij toen genoemd werd.

Openbare werken

In begin 1830 vingen eindelijk de werken aan, voor de bouw van een nieuw gemeentehuis op de Plaats. Zij werden uitgevoerd door aannemer Martin Kinnard uit Raccour, die de beste aanbesteding had ingediend. Maar in mei stopte hij reeds met zijn werkzaamheden, zodat een nieuwe aanbesteding diende gedaan.

Wie had hier stokken in de wielen gestoken?

In augustus werd Dehoux als nieuwe aannemer aanvaard, maar in september brak de omwenteling uit en de werken vielen weer stil.

Ondertussen was de nieuwe waterpomp, na een zestal maanden, reeds buiten gebruik gevallen.

De gemeente liet door Steveniers, Demine en Rutte, de nodige herstellingen aan het "Blauwe pompje" uitvoeren, voor de hoge som van 160 gulden 85 cents.

De Omwenteling

Dat was hun laatste werk, want in september 1830 brak de Omwenteling uit, die zoals voorzien, een einde zou stellen aan het gehate en verkeerd ingezette en doorgevoerde Hollands Bewind.

Overall rezen Vrijwilligerskorpsen op om de Bataven buiten te werpen. De oude hartstocht tussen Patriotten en Orangisten laaiden meer dan ooit op en ten allen kanten werden de huizen der Orangisten (of Vijgen) door hun tegenstanders besmeurd. In dit oorlogsconflict moest de jonge Burgerwacht de rust en de orde trachten de handhaven.

Ondertussen was August de Behault de Cornois in de streek van Hoegaarden, de Brabantse vlag komen hijsen en vrijwilligers ronselen om de Hollanders te helpen bekampen.

De Zangré trachtte door alle middelen de kalmte in het dorp te bewaren, maar de Patriotten hitsten het volk tegen de Vijgen op en uitten zelfs doodsbedreigingen.

In de avond van 28 september (de Hollanders waren de vorige dag uit Brussel in de richting van Antwerpen verdreven), kwamen de Hollandse troepen van Generaal Cort-Heyligers, te Rommersom in de velden overnachten. Zij hadden hun strijdmakkers te Brussel willen ter hulp snellen, doch waren aan de Maastrichtse poort te Tienen door de vrijwilligers tegengehouden en verdreven, waarop zij over Bost naar Rommersom waren afgezakt.

Door de fout van enkele heethoofdige Patriotten scheelde het bitter weinig, of een deel van Hoegaarden werd in brand gestoken en twee gijzelaars terechtgesteld als vergelding.

En opnieuw moest burgemeester De Zangré ten goede spreken om het dorp en de gijzelaars te redden. (zie afschrift)

Later werd alles hem echter slecht aangerekend, onder voorwendsel dat hij aan zijn Burgerwacht zou verboden hebben de Hollanders te helpen verdrijven, terwijl hij in werkelijkheid hun alleen het bevel had gegeven, hun post niet te verlaten om te Hoegaarden de rust te bewaren.

Comme Bourgmestre d'Anvers, comme Bourgmestre
de plusieurs communes environnantes, il a fait preuve
pendant plus de 50 ans, d'une probité inaltérable, d'un
sèle dévoué et d'une habileté peu commune, ainsi ses
talents et son aptitude étaient-ils dignement appréciés
de ses chefs, et bien souvent il fut tour à tour au premier
de sa commune adoptive, l'estime, et la considération
dont il jouissait dans la région supérieure. L'année
1830 en offrit un remarquable exemple grâce
à la fermeté du Bourgmestre, grâce à son caractère
irrésistible sur l'esprit d'un général Hollandais,
une partie de notre belle commune fut parvenue
en cendres, et deux de nos concitoyens échappèrent à
une mort certaine.

De Patriotten aan de macht

Na de verdrijving der Hollanders uit Brussel en andere steden, werd op 4 oktober 1830 een Voorlopig Bewind ingesteld en de Belgische Onafhankelijkheid uitgeroepen.

Ondertussen achtervolgden de vrijwilligers de vijand in de richting van het Noorden en einde van het jaar waren de Bataven overal uit het land verdreven, behalve te Maastricht en Antwerpen.

Voor de personen die vóór 1795 waren geboren, was het niet gemakkelijk, want op amper 35 jaar tijd, hadden zij 4 nationaliteiten gehad, eerst Luiks onderdaan ten tijde van het Oud Regiem, dan Fransman onder het Schrikbewind en Napoleon, vervolgens Zuid Nederlander onder het Huis van Oranje-Nassau en nu Belg in het nieuw Vaderland. Niemand wist niet goed meer wat.

Nieuwe verkiezingen werden op 22 oktober 1830 in alle gemeenten van het land voorgeschreven, om de Orangisten en Vijgen buiten het bestuur te houden. Dit moest gebeuren volgens de richtlijnen van het decreet van 8 oktober, een decreet dat bestempeld werd als "de eigenlijke bevrijdingskeure" van de Belgische gemeenten. Er moesten terug raden komen volgens de principes van een revolutie, die bij het volk was ontstaan en zijn belangen wou dienen. De notabelen moesten onmiddellijk worden bijeen geroepen voor de aanwijzing van de burgemeester, schepenen of assessoren en raadsleden.

Zij die een directe belasting betaalden van 20 florijnen (voor gemeenten van 3.000 tot 5.000 inwoners) en zij die een vrij beroep uitoefenden (geneesheren, notarissen, onderwijzers, enz...) werden als notabelen, dus als kiezers beschouwd.

Zij moesten samenkomen onder voorzitterschap van de ouderdomsdeken, bijgestaan door de 4 grootste belastingsbetalers, die fungeerden als stemopnemers.

Via geheime stemming en bij betrekkelijke meerderheid van stemmen moesten de nieuwe gezagdragers worden aangewezen.

De processen-verbaal van deze verrichtingen en de klachten moesten aan de provinciegouverneur worden overgemaakt. De slotbepaling van artikel 9 was een staaltje van revolutionaire bijriek "Zodra de bevoegde overheid die heeft ontvangen, gaat ze op eigen verantwoordelijkheid over tot de uitvoering ervan, zo ze dit verzuimt, wordt de uitvoering toevertrouwd aan de ijver van alle goede patriotten".

Te Hoegaarden ging het bijzonder hard tegen hard, De Zangré voelde zich bedreigd en Dumont waande zich oppermachtig.

De Geslachten waren, ingevolge de laatste gebeurtenissen, eveneens verdeeld en bleven deze maal afzijdig, hetgeen voor de burgemeester nadelig zou uitvallen.

Tijdens de eerste algemene zitting werd De Zangré terug verkozen, met amper 3 stemmen meer dan zijn rivaal Dumont, maar toen de uitslag bekend geraakte, brak er vanwege de Patriotten bijna een opstand uit.

Ziehier het verloop der feiten, volgens een protestbrief van Van Autgaerden en waarvan hierbij een afschrift.

Op 22 oktober werden zoals voorgeschreven, de inwoners uit Hoegaarden opgeroepen, voor de verkiezing van de nieuwe burgemeester, assessors (schepenen) en raadsleden.

Het volk gaf gehoor aan de oproep, maar tot hun grote verbazing werden verschillende kiezers door De Zangré niet toegelaten en teruggestuurd, zonder afroep te hebben gedaan van de kiesgerechtigden.

Op eigen initiatief sloot hij het kiesbureau en zulks op een ogenblik dat nog verschillende personen hun stembrief moesten indienen en verbood hen dus hun stem uit te brengen.

Bij deze onregelmatigheid ging er tussen de tegenwoordigen een gewoel op, die met aandrang en bijna eenparig Jean Baptist Dumont als nieuwe burgemeester eisten. Ondanks deze "intrige" behaalde De Zangré slechts drie stemmen meer dan Dumont.

Toen vroegen de inwoners om de verkiezing nietig te verklaren en tot een nieuwe te laten overgaan, enige mogelijkheid om de gemoederen tot bedaren te brengen.

Onder de grootste wanorde, dwang en doodbedreigingen moest De Zangré ontslag nemen, ten voordele van Dumont, die door Van Autgaerden naar de burgemeesterszetel werd geleid.

Het volk was zodanig opgezwiept en woedend, dat al het goede dat De Zangré gedurende al die jaren had gedaan, plots vergeten was en dat hij samen met enkele getrouwen, waaronder Jean Bapt. Van Nerum, Pierre Evrard en Servais Coenegras tijdelijk het dorp moesten verlaten, omdat hun leven in gevaar verkeerde. Zij stonden op de lijst der "Orangisten" en werden als vijanden van de Staat beschouwd.

Laat ons nu onder voorbehoud, de protestbrief van Van Autgaerden wat nader ontleden:

Hij was ondertekend door:

Jean Baptist Van Autgaerden, Pierre Lowet, J.H. Paillet, M. Cypers, F. Van Nerum, S.N. Dottremont, J. Doutremon, Petrus Vanex, J.B. Nys, Jan Van Ongelegen, Ph. Genneré, H. Maes, Cl. Van Ex, J. Dumont, Servaes Nys, Clement Carcan, L. Van Hagendoren, H. Van Hagendoren, H. Falla, J.B. Stockmans, J.H. Vandermolen, Gillam Schoensetters, Henry Van Autgaerden en nog twee onleesbare handtekeningen, met vermelding "de ondergetekenden zijn bereid, zo nodig, onder eed de waarheid van huidig schrijven te bevestigen".

1re Div. 3e Serie
N° 34.

Personnel

Les soussignés
sont prêts en
cas de besoin
à prêter serment
sur le contenu
de la présente

Les habitants de la Commune d'hougarde
convoqués pour le choix du Bourquemaître,
assesseurs, et Conseil municipal, se sont
assemblés le jour d'hui, mais à leur étonnement
monieur le Bourquemaître dirigeant le
bureau, a appelé plusieurs électeurs du lieu
de l'assemblée; il n'y a été fait aucun
appel des ayans droit de voter. Tant
assemblés, le scrutin ouvert pour l'élection
du Bourquemaître a été fermé par lui,
quoique plusieurs votans présents s'approchaient
encore pour y déposer leurs bulletins.
Il a empêché de déposer dans la boîte
de son propre chef, à la vue de cette
infirmité. Or, il est survenu un mouvement
parmi les habitants qui demandaient à
grand cri et la presque unanimité pour
Bourquemaître Monsieur Jean Baptiste
Dumont propriétaire en l'adite Commune
qui, d'ailleurs malgré cette intrigue
n'avait obtenu que trois voix. Mais
que Monsieur Desangre, En conséquence
des habitants susdits demandant à
l'autorité compétente que l'élection fût
annulée et qu'il fût été fait procéder

de une nouvelle paix est réclamée par
la malice des satiriques; c'est le seul
moyen de calmer les esprits.

Nouveau le 22 fleur. 1800 et toute.

J. B. Van der Grinten, R. L. van der Grinten
M. J. J. van der Grinten, J. van der Grinten
J. van der Grinten, J. van der Grinten
J. van der Grinten, J. van der Grinten
J. van der Grinten, J. van der Grinten

J. Dumont, L. van der Grinten, L. van der Grinten

J. van der Grinten, L. van der Grinten, L. van der Grinten

J. B. van der Grinten, J. van der Grinten, J. van der Grinten
L. van der Grinten, L. van der Grinten, L. van der Grinten

Wat valt van dit alles te denken?

In de veronderstelling dat Van Autgaerden de waarheid schreef en de feiten niet opgeblazen heeft uit politiek belang, dan beging De Zangré, zeker een grote fout en is het niet verwonderlijk dat mannen van eer zoals Paillet, Servaes Nys en Francis Van Nerum (allen uit de Geslachten) en nog anderen de brief ondertekenden. Het is immers niet denkbaar dat bepaalde personen, afgezien misschien van een paar fanatickers een valse verklaring zouden gestaafd hebben.

Wellicht vreesde De Zangré voor zijn burgemeesterschap en zag hij in de gerechtigden, die hij terugstuurde, alleen aanhangers van Dumont. Maar de handtekens van Servaes Nys en F. Van Nerum, schoonbroeders van Van Autgaerden, laten vermoeden dat zij, meegesleept door de gebeurtenissen, naar de Patriotten waren overgeheld, niet zozeer omdat ze Dumont gezind waren geworden, doch wel omdat zij geen onrechtvaardigheid duldden, hetgeen wijst op een zekere verdeeldheid in de rangen van de Geslachten.

Uiteraard moet ook in overweging genomen worden dat de Unie van de oppositie vanaf 1828 tegen het gevoerde beleid van Koning Willem om samen "de vrijheid in alles en voor allen" te eisen, ook bij deze politiekbewuste Hoegaardiërs een grote rol zal gespeeld hebben om hun houding te bepalen.

Dit wil zeggen dat naast de lokale belangen van personen en groepen te Hoegaarden, de gemeenschappelijke strijd tegen de vijand "Koning Willem" van zowel liberalen als katholieken, de houding bepaalde van sommige Hoegaardiërs.

De "Patriotten" waren te Hoegaarden volledig heer en meester geworden en het hoeft niet gezegd, dat er het laatste uur veel patriotten waren bijgekomen.

De nieuwe gemeenteraad die het bewind overnam zag er uit als volgt:

- Jean Baptist Dumont, 61 jaar, als burgemeester
- Jean Baptist Van Autgaerden, 53 jaar, als assessor
- Pierre Lowet, 34 jaar, als assessor
- Jean Henri Vandermolen, oud raadslid
- Jean Baptist Nys, 54 jaar, raadslid
- Anselme Van Diest, oud raadslid
- Jean Baptist Fourie, 48 jaar, raadslid
- Jean Baptist Dumont, 46 jaar, (kleinneef van de burgemeester) raadslid
- Clement Carcan, uit Overlaar, raadslid.

François Lodewijckx, bleef als gemeentesecretaris behouden, wyl de ontvanger Engelberts, naar de Directe Belastingen en Accijnzen overging en vervangen werd door JeanHaumont, 32 jaar, winkelier en gebuur van Dumont (zie familie Haumont in Alpaidis nr. 26).

Het was een gans nieuwe ploeg met alleen Patriotten, die het oude gedoe volledig wilden weren en een nieuw radikaal stelsel opbouwen.

Opvallend is dat Adams, niet gekozen werd, terwijl de twee assessors toevallig of niet tot de Geslachten behoorden.

Maar een feit stond vast, Dumont had zich na 20 jaar, eindelijk op zijn rivaal gewroken, dank zij de onverwachts uitgebroken omwenteling.

De samenstelling van de nieuwe bewindsploeg had toch een reukje. Zo de Progressisten zich vroeger verzet hadden tegen de bloedverwantschap in de gemeenteraad (de gevallen Lintermans en Dewaelheyns), dan pasten zij nu dezelfde regel toe.

De burgemeester Dumont, het raadslid Dumont en Van Autgaerden waren onderlinge kleinkozijs, wijl de nieuwe benoemde gemeente-ontvanger Haumont de schoonbroeder was van secretaris Lodewijckx en de oom van Nys.

Maar ofschoon Dumont tot burgemeester werd verkozen, was hij dat slechts met naam (nominal), wijl de werkelijke burgemeester Jean Baptist Van Autgaerden was. Zo staat uitdrukkelijk in de schriften vermeld.

Van Autgaerden had Dumont als politieke speelbal gebruikt om zichzelf aan de macht te brengen.

Hij liep in het spoor van zijn vader.

De nieuwe gemeenteraad van 1830 werd door het volk "de Raad der Tisten" genaamd, want er zetelden niet minder dan vijf Jean Baptisten in. En het was met deze "Tisten" dat te Hoegaarden de Belgische Onafhankelijkheid aanving.

Burgemeester
J.Bt. Dumont

Besluit

Het Hollands Bewind, dat de overschakeling was geweest tussen de Franse tijd en de Belgische Onafhankelijkheid was voor Hoegaarden, buiten enkele werken van openbaar nut, zeker geen succes.

Gedurende 15 jaar hebben beide partijen, de ene misschien wat meer dan de andere, niets anders beoogd, dan elkaar in de hoek te drijven en in ongenade te brengen, waardoor zoveel goede bedoelingen effenaf gekortwiekt werden. Maar wat is politiek anders dan een persoonlijke greep naar de macht, uit eigen winstbejag en dat hadden zowel Dumont als De Zangré al te goed begrepen.

Geraadpleegde bronnen

- De Registers der Beraadslagingen van de Hoegaardse Gemeenteraad en hiervoor al onze dank aan de Heer J. Cipers, gemeentesecretaris.
 - Alle persoonlijke memorieschriften van Dr. Jean Baptist Van Nerum:
 - * zoon van brouwer Jean Bapt. Van Nerum
 - * neef van J.B. Van Autgaerden, J.H. Dewaelheyns, Servaes Nys, P. Evrard en raadslid Dumont
 - * kleinkozijn van Dr. Henri Van Nerum, J.Ph. De Zangré en J.H. Lintermans
 - * achterkleinkozijn van burgemeester Dumont, pastoor Sweerts en Pierre Lowet.
- Door zijn veelvuldig verwantschap kon hij het maar al te goed weten en wij zijn hier de overleden Heer Henri Quinot, die ons het archief van Dr. J.B. Van Nerum schonk, ten zeerste erkentelijk.
- Archief Dumont, ons geschonken door de Heer Paul Bail, die zo droevig om het leven kwam.
 - Archief der V Geslachten

E. Van Nerum	(voor tekst en inhoud)
M. Dodion	(voor verificatie)
Mev. Engels-Fumier	(voor de lijst der mandatarissen)